କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପଟେରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍

1962

ବନାମ

ମାର୍ଚ୍ଚ 30

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

(ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟଧୀଶ, ବି.ପି. ସିହ୍ନା, ପି.ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡ଼କର, କେ.ଏନ୍. ୱାଞ୍ଚୁ, ଏନ୍. ରାଜାଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗର ଏବଂ ଟି.ଏଲ୍. ଭେଙ୍କଟରାମା ଆୟାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ବିକ୍ରୟ ଟିକସ - ଆକଳନ - ଟିକସ ପଇଠ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ, ଯଦି ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହେବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ - କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅଭାବ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନିୟମିତ ଗ୍ରହଣ - ପାର୍ଥକ୍ୟ - ସି.ପି. ଏବଂ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 (ସି.ପି. ଏବଂ ବେରାର 21/1947), ଧାରା 3, 4 (1), 8, 10, 11 ।

ଆବେଦନକାରୀ ନାଗପୁରରେ ପୋଟେରୀ ଓ ଚାଇନାୱେୟାର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଏକ କମ୍ପାନୀ ଥିଲା । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ 1947 ମସିହା ଜୁନ୍ 1 ତାରିଖରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । 1947 ମସିହା ମେ 27 ତାରିଖରେ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 597 ଏବଂ 599 ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 597ରେ 1947 ଅଗଷ୍ଟ 15 ତାରିଖ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବେ ଏବଂ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 599 ରେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ କମ୍ପାନୀ ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ 1947 ମସିହା ଜୁଲାଇ 21 ତାରିଖରେ ଏହି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ 1947 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 13 ତାରିଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ, ଆବେଦନକାରୀ 1951 ମସିହା ଜୁନ 30 ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆୟକର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ସହ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଡିସେମ୍ବର 1951 ରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ 21 ଜୁଲାଇ 1947ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରିଥିବା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କଠାରୁ ଟିକସ ଆଦାୟ ବେଆଇନ ଏବଂ ଅବୈଧ ଥିଲା, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 13 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1947 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ 15 ଅଗଷ୍ଟ, 1947ରେ ନିୟମାବଳୀ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପରେ ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନରେ ଯଦି କୌଣସି ଅନିୟମିତତା ଥିବ, ତା'ର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବା ପରେ ଏବଂ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣର ଅବୈଧତା ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇନଥିଲା । ଆବେଦନ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ

ବୈଧ କି ନୁହେଁ ସେ ନେଇ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହା ଅବୈଧ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆଦାୟ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜରିଆରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନଟି ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କି ନୁହେଁ, ଏହି କାରଣରୁ ସେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ବୈଧ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିଲେ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା ଯେ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବୈଧ କି ନୁହେଁ ତାହା ନିର୍ବିଶେଷରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ଠିକ୍ ଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଶୁଳ୍କ ଧାରା ଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଉପରେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଭର କରୁନଥିଲା ।

ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଯାହା ଅବୈଧ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ନୀତିଗତ ଭାବରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଯିଏ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଧାରା 8 ଏବଂ 11ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ପାଇଁ ମୂଳ ଦାୟିତ୍ୱକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ ।

ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅଭାବ ଏବଂ ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନିୟମିତ ଅନୁମାନ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଯେଉଁ ବିଷୟ ଉପରେ ଏହାର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ନାହିଁ, ସେହି ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଅସିଦ୍ଧ ଅଟେ ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଥିବା ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ, କିନ୍ତୁ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାର୍ଗ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ, ତାହା ଅସିଦ୍ଧ ନୁହେଁ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଏହା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ଏହା ଭଲ ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଯଦି ଧାରା 10 (1) ଅନୁଯାୟୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ନକରି ଜଣେ ଅଣ-ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା କେବଳ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନୁମାନରେ ଏକ ଅନିୟମିତତା ହେବ ଏବଂ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ବିନା ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଧାରା 10 (1) ପାଳନ କରାଯାଇନଥିବା ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମହାଭିଯୋଗ ପାଇଁ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 205/1961 ।

ଏଫ୍.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 32/1955ରେ ନାଗପୁରସ୍ଥିତ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ (ସର୍କିଟ୍ ବେଞ୍ଚ)ଙ୍କ 16 ଜୁନ୍ 1959 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଇନଗତ ଆଦେଶରୁ ଆବେଦନ ।

1962
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପଟେରିଜ୍ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଆୟାର

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଶଙ୍କର ଆନନ୍ଦ, ଏମ୍.ଏସ. ଗୁପ୍ତା ଏବଂ ଗଣପତ ରାୟ ।

ଭାରତର ଆଟର୍ଣ୍ଣି ଜେନେରାଲ, ଏମ୍.ସି. ସେତଲୱାଡ, ଭାରତର ସଲିସିଟର୍ ଜେନେରାଲ୍, ସି.କେ. ଦଫତାରୀ, ଭାରତର ଅତିରିକ୍ତ ସଲିସିଟର୍ ଜେନେରାଲ୍,ଏଚ୍.ଏନ୍. ସାନ୍ୟାଲ୍, ଏନ୍.ଏସ୍. ବିନ୍ଦ୍ରା ଏବଂ ପି.ଡି. ମେନନ୍, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ପାଇଁ ।

1962 ମାର୍ଚ୍ଚ 30 । ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଭେଙ୍କଟରାମା ଆୟାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା -

ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଏହି ଆବେଦନରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେଉଛି ଆବେଦନକାରୀ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 (1947 ର ଅଧିନିୟମ 21) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି କି, ଏହି ଆଧାରରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ଯେ ସେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ବୈଧ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ଏହି ବିବାଦ ଉପରେ ଆଧାରିତ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, ଯାହାକୁ ଏହା ପରେ "ଅଧିନିୟମ" ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, 23 ମେ, 1947ରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲଙ୍କ ସମ୍ମତି ଲାଭ କରିଥିଲା ଏବଂ 1 ଜୁନ୍, 1947ରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । 1947 ମସିହା ମଇ 27 ତାରିଖ ଦିନ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାର ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 601 ଜାରି କରି "ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଚିଠା ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ" ଏବଂ 1947 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 15 ତାରିଖ ଦିନ ଏହି ନିୟମ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ 1947 ମସିହା ମେ ମାସ 27 ତାରିଖରେ 597 ଏବଂ 599 ସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8.8 ଅଧୀନରେ ସଂଖ୍ୟା 597କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ 1947 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ 15 ତାରିଖକୁ "ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବାର ତାରିଖ" ଏବଂ ଅଧିନିୟମର 8.3 ଅନୁଯାୟୀ ସଂଖ୍ୟା 599କୁ ଜିଲ୍ଲା ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ "ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା" ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛି ଏକ କମ୍ପାନୀ ଯାହା ନାଗପୁରରେ ପଟେରୀ ଚାଇନାୱେୟାର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛି । 1947 ମସିହା ଜୁଲାଇ 2 ତାରିଖରେ, ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବେ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ଆବେଦନ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆବେଦନ ଉପରେ 1947 ମସିହା ଜୁଲାଇ 21 ତାରିଖରେ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ 1947 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 13 ତାରିଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଜୁନ୍ 1, 1947 ରୁ ଜୁନ୍

1962
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପଟେରିଜ୍ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଆୟାର

30, 1951 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଧି ପାଇଁ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାର କିଛି ସମୟ ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମନରେ ଧାରଣା ଆସିଲା ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅନଧିକୃତ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଆକଳନ ବେଆଇନ ଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଭାବରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣର ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଏହା ନାମିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଡିସେମ୍ବର 18, 1951 ରେ, ଏହା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଉପୁଜିଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଜୁନ୍ 1, 1947 ରୁ ଜୁନ୍ 30, 1951 ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ବାବଦକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 6,650-11-9 ଟଙ୍କା ଫେରସ୍ତ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ 2,000/- ଟଙ୍କା ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ମୋଟ 8,650-11-9 ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଯଦିଓ ଏହି ଦାବିର ସମର୍ଥନରେ ଏକାଧିକ କାରଣ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଗୋଟିଏ କାରଣ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏବଂ ତାହା ହେଉଛି ଯେ 21 ଜୁଲାଇ, 1947ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି କରିଥିବା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ସମସ୍ତ ଆକଳନ ଏବଂ ଟିକସ ଆଦାୟ ବେଆଇନ ଏବଂ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିର ଆଧାର ହେଉଛି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 (1) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ "ଯେକୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦବୀ ଅଧୀନରେ ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି" ତାଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । 1947 ମସିହା ମେ 27 ତାରିଖର ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 595 ଦ୍ୱାରା ସରକାର ଧାରା 3 (1) ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଓ ବେରାର ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଓ ବେରାର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଅଧିସୂଚନାର ବୈଧତା ଉପରେ ଏବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । 27 ମେ, 1947ର ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 599 ଉପରେ ଏହି ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ସରକାର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପଞ୍ଜୀକରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଜିଲ୍ଲା ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ ହେବେ । ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଧାରା 3 (1) "ଯେକୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦବୀ ଅଧୀନରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ" ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଯେ ଧାରା 2 (e) ରେ "ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ "ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ" ବୋଲି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଯେହେତୁ 1947 ଅଗଷ୍ଟ 15 ରେ ନିୟମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ 1947 ମେ 27 ରେ ଧାରା 8 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲା ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଧାରା 3 (i) ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏହି ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜୁଲାଇ 21, 1947 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା ।

ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରୁଥିବା ନାଗପୁରର ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ 1947 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 13 ତାରିଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ 1947 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 15 ତାରିଖରେ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପରେ, 1947 ମସିହା ଜୁଲାଇ 21

1962
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପଟେରିଜ୍ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଆୟାର

ତାରିଖରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନରେ ଯଦି କୌଣସି ଅନିୟମିତତା ଥିଲା, ତାହା ଦୂର ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ଧ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣର ଅସିଦ୍ଧତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନକାରୀ ନାଗପୁର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ବିଚାରପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଶୁଣାଣି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକୁ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବୈଧ କି ନୁହେଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଅବୈଧ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଏହାର ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନେ ବ୍ୟୟ ସହିତ ଆବେଦନ ଖାରଜ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସି.ପି.ସି. ର ଧାରା 109 ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 132 (2) ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଆମ ରାୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଠିକ୍ ଯେ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକରଣ ବୈଧ କି ନୁହେଁ ତାହା ନିର୍ବିଶେଷରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ସେହି ଦାୟିତ୍ୱ ଧାରା 4 ଅଧୀନରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା ଯାହା କି ଶୁଳ୍କ ଧାରା ଅଟେ । ଧାରା 4 ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :-

> 34 (1) (a) । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ, ମିଶ୍ରଣ ହୋଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ ଦେଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଯାହାଙ୍କ କାରବାର ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଟିକସ ଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ ଅତିକ୍ରମ କରିଛି, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ପରେ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ।

ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଉପରେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ନୁହେଁ । ଧାରା 8 (1) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିବାବେଳେ, କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନାହାନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନାହିଁ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ବ୍ୟବସାୟ ଜାରି ରଖିପାରିବେ ନାହିଁ । ଧାରା 11 (i) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ "ଯଦି ଆୟୁକ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଅବଧି ପାଇଁ ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସଠିକ୍ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ତେବେ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବେ ।" ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ, କୌଣସି ପରିମାଣରେ, ଟିକସ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ମୂଳ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ ଯାହା ଧାରା 4 ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଏ । ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଯିଏ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଧାରା 8 (1) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବେ ଏବଂ ଧାରା 11 (1) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଲାଭ ହରାଇ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏହି

ଅଧିନିୟମ ତାଙ୍କୁ ଧାରା 8 (1) ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କଠାରୁ ଭଲ ସ୍ଥିତିରେ ରଖେ ନାହିଁ ଏବଂ ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱରୁ ତାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରେ । ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଯାହା ଅବୈଧ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ମୂଳଧନ ଉପରେ, ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ତାହା ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏହା ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଆଣିବ । ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 10 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ, ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ କେବଳ ସେତେବେଳେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଢଙ୍ଗରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଏପରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଧାରା 14 (1) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ନିୟମ 22 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଯଦି ଆୟୁକ୍ତ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ, ତେବେ ସେ ସେଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରୀତିରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପଠାଇପାରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କୁହାଯିବ । ଏଥିରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଅଣ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା, ଧାରା 10 ଏବଂ ନିୟମ 22 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି କୌଣସି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇନଥିବାରୁ, ଯଦି ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅବୈଧ, ତେବେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ । ଆମେ ଏହି ବିବାଦର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ଦେଖୁନାହୁଁ । ଟିକସ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତି, ଧାରା 10 ଅଧୀନରେ ନୁହେଁ, ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗତ ଅଟେ । ଆବେଦନକାରୀ ନିଜେ ଧାରା 10 (1) ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରୁଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଯେ ନିଜସ୍ୱ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିନା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାରେ ହୋଇଛି ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅଭାବ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନିୟମିତତା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ଯେ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ ଯାହା ଉପରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ ତାହା ଏକ ଅସିଦ୍ଧତା ଏବଂ ସହପାର୍ଶ୍ୱିକ ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଟେ, ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ ଯେଉଁ ବିଷୟ ଉପରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉପାୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ଏହା ଅକାମୀ ନୁହେଁ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଏହା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଏହା ଭଲ ଅଟେ, ଏବଂ ସହପାର୍ଶ୍ୱିକ ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଯଦି ଧାରା 10 (1) ଅନୁଯାୟୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ନକରି କୌଣସି ଅଣ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା କେବଳ

1962
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପଟେରିଜ୍ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଆୟାର

କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନୁମାନରେ ଅନିୟମିତତା ହେବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶକୁ ବିନା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାରେ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଧାରା 10 (1) ପାଳନ କରାଯାଇନଥିବା ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମହାଭିଯୋଗ ପାଇଁ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଜେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ରିଟର୍ଣ୍ଣ କରିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ । ତଦନୁସାରେ ଆମେ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ସହ ସହମତ ଯେ ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଖରାପ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ବୈଧତା ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21 ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କୌଣସି ଆଦେଶକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିବା ମକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରେ ଏବଂ ଏହି ଧାରାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବର୍ତ୍ତମାନର ମକଦ୍ଦମା ଗ୍ରହଣୀୟ କି ନୁହେଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ଏହି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଆବେଦନଟି ଖାରଜ ହେଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

<u>ଭାଷାନ୍ତର :</u>
ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।